

Profiel van de onderbroken loopbaan

Mieke Booghmans

December 2006

Eindrapport WAV

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be

Profiel van de onderbroken loopbaan

Mieke Booghmans

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

Met ondersteuning van het departement Werk en Sociale Economie en het ESF ESF: de Europese bijdrage tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen te bevorderen en door te investeren in menselijke hulpbronnen

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

Acht is meer dan duizend Eindrapportering Steunpunt WAV

Acht is meer dan duizend

Schertsende woordspeling met het telwoord *acht*, in de betekenis van zorgvuldige behartiging van zijn zaken, b.v. goed *acht* slaan op zijn zaken is veel waard; Harreb. I, 9. Ook in het Nederduits komt deze zegswijze voor; zie Eckart, 4: *Acht is mehr as Dûsend*, Acht geben ist besser als Tausende besitzen.

(Bron: Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren)

Sinds 1991 heeft het Steunpunt WAV aandacht voor cijfers over de arbeidsmarkt. Geen databank of ze werd niet door het Steunpunt WAV uitgediept, geen indicator of hij werd niet ontrafeld. Tussen de talrijke beschikbare data tracht het Steunpunt WAV het juiste gegeven op te sporen en te duiden, het cijfer dat de arbeidsmarkt op de meest nauwkeurige manier kenschetst. Met degelijke analyses en een gezonde scepsis ten aanzien van spectaculaire cijfers, ontwikkelde het Steunpunt WAV zich tot een draaischijf voor betrouwbare en toegankelijke arbeidsmarktinformatie. Want acht slaan op cijfers is meer dan goochelen met duizendtallen.

Na 16 jaar activiteit is het Steunpunt WAV zijn laatste werkingsjaar ingegaan. Vanaf 1 januari 2007 zal een nieuw Steunpunt WSE (Werk en Sociale Economie) het monitoren en de analyse van de Vlaamse arbeidsmarkt voortzetten.

Traditiegetrouw rondt het Steunpunt WAV zijn werkzaamheden af met een ambitieuze jaarrapportering. In acht eindrapporten – die het klassieke Jaarboek vervangen – laat het Steunpunt WAV zijn erfenis achter. Aan de hand van acht verschillende bronnen laten we zien hoe men, afhankelijk van de aard van de bron, het basismateriaal op een verschillende manier moet analyseren, wil men zinvolle uitspraken doen over de werking van onze arbeidsmarkt.

De acht rapporten staan model voor de specifieke bijdrage van het Steunpunt WAV. Ze geven aan op welke manier het Steunpunt WAV slapende bronnen heeft doen ontwaken en tonen hoe ontsloten databronnen nieuwe inzichten kunnen verschaffen over de werking van de arbeidsmarkt.

De acht bronnen zijn uiteenlopend van aard. We doen een beroep op eenmalige en jaarlijks weerkerende enquêtes, op paneldata, administratieve bronnen en steekproeven uit administratieve bronnen. We tonen hoe deze data ontsloten worden, hoe gegevens kunnen gekoppeld worden, welke indicatoren we ontwikkelen en hoe de samenstelling van verschillende bronnen nieuwe analysemogelijkheden creëert.

We willen de lezer evenwel niet tarten met zware methodologische traktaten. Na een beknopte beschrijving van de bron en haar meerwaarde, biedt elk eindrapport een stevige inhoudelijke analyse van een hedendaags arbeidsmarktthema. De acht rapporten behandelen diverse aspecten zoals de loopbaanpatronen van Vlamingen, de combinatie van werk en gezin, de loonverschillen tussen werkenden, het profiel van arbeid in de paritaire comités, enzovoort.

De acht rapporten verschijnen op onze website. U kan ze integraal downloaden via Publicaties, Rapporten, Eindrapporten WAV.

Met een seminar op de Arbeidsmarktonderzoekersdag op 19 december 2006, waarin we deze eindrapporten zullen toelichten, valt definitief het doek over het Steunpunt WAV.

Meer informatie over de laatste Arbeidsmarktonderzoekersdag vindt u op onze website.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Panel Mobiliteit van de Bevolking op Arbeidsleeftijd (PMBA): even kennismaken	5
1.1 Situering	5
1.2 Waarde van PMBA voor arbeidsmarktonderzoek	5
1.3 Overzicht van WAV-publicaties op basis van PMBA	6
2. De onderbrekingsgraad: definities	7
3. De onderbrekingsgraad: evolutie	8
4. Profiel van de onderbrekers	9
4.1 Leeftijd	9
4.2 Gezinspositie	11
4.3 Leeftijd van het jongste kind	13
4.4 Arbeidsregime	15
4.5 Gemiddeld dagloon	16
5. De arbeidsmarktsituatie na de onderbreking	19
5.1 Arbeidsmarktstatuut voor en na loopbaanonderbreking/tijdskrediet	20
5.2 Arbeidsmarktstatuut voor en na werkloosheid	20
Conclusie	22
Bibliografie	24

Inleiding

Dit rapport schetst een profiel van de onderbroken loopbaan. We beperken ons hier niet tot het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet, maar beschouwen ook werkloosheid en andere inactieve statuten als een vorm van onderbreking van de loopbaan. Na een kennismaking met het PMBA-bestand (Panel Mobiliteit van de Bevolking op Arbeidsleeftijd) waarop de analyses uitgevoerd zijn en een afbakening van de gebruikte definities, is de eerste vraag die we proberen te beantwoorden: hoe vaak wordt de loopbaan onderbroken? Aan de hand van de onderbrekingsgraad schetsen we een evolutie van het aantal onderbrekers van 1999 tot en met 2002. Een volgende vraag die we stellen is: wie onderbreekt de loopbaan? We schetsen het profiel van de onderbreker naar geslacht, leeftijd, gezinspositie, leeftijd van het jongste kind, arbeidsregime en loonklasse. In een tweede stap gaan we voor elk van deze kenmerken na om welk type onderbreking het gaat. Onderbreekt men vaker met het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet, met de werkloosheid of een ander inactief arbeidsmarktstatuut. Ten slotte onderzoeken we het effect van een onderbreking op het arbeidsmarktstatuut. Gaat men na een onderbreking opnieuw in hetzelfde statuut aan de slag of zien we een verandering van statuut?

1. Panel Mobiliteit van de Bevolking op Arbeidsleeftijd (PMBA): even kennismaken

1.1 Situering

Het Panel Mobiliteit van de Bevolking op Arbeidsleeftijd (PMBA) werd ontwikkeld door het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming en het Centre de Sociologie du Travail, de l'Emploi et de la Formation. Dit loopbaanpanel steunt op een gestratificeerde toevalssteekproef getrokken uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (Datawarehouse AM&SB) bij de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid.¹ In deze fiche geven we meer achtergrondinformatie over de context en de relevantie van het PMBA-bestand. Het Datawarehouse AM&SB zelf werd reeds uitvoerig belicht in een eerder verschenen eindrapport van het Steunpunt WAV (Geurts, 2006).

De steekproef voor het PMBA-bestand werd getrokken uit het Datawarehouse AM&SB op basis van cijfers van het tweede kwartaal van 1998 en bevat 609 971 individuen. Deze individuen behoren allen tot de beroepsbevolking. In een eerste fase werd de steekproefpopulatie ieder kwartaal opgevolgd tot en met het derde kwartaal van 2000. In een tweede fase heeft het Steunpunt WAV het PMBA-bestand uitgebreid, zowel in de tijd (tot en met het vierde kwartaal van 2002) als met nieuwe variabelen. Het gaat in hoofdzaak om variabelen met betrekking tot huishoudpositie, uittrede en pensionering. Latere fases met verdere uitbreidingen zijn al voorzien zodra er voldoende extra informatie in het Datawarehouse AM&SB beschikbaar is.

Bij de steekproeftrekking werd de populatie uit het Datawarehouse AM&SB verdeeld naar gewest, arbeidsmarktpositie, woonplaats, en voor de werkenden ook naar activiteitssector. Van de meeste cellen werd 20% van de populatie overgehouden in de steekproef. Enkel bij de groep loontrekkenden werd in een aantal gevallen slechts 10% weerhouden in de uiteindelijke steekproef. Hierdoor was het nodig om de steekproef te herwegen. Daarnaast is het ook mogelijk om de gegevens uit het bestand te extrapoleren naar de totale datawarehousepopulatie.

1.2 Waarde van PMBA voor arbeidsmarktonderzoek

Het PMBA-bestand is samengesteld uit geanonimiseerde individuele gegevens. Dit maakt het bestand werkbaar voor multivariate en loopbaananalyses. Binnen het PMBA-bestand is het ook mogelijk om doorheen de tijd dynamische processen van in- en uittrede op de arbeidsmarkt te analyseren. Het oorspronkelijke bestand bevatte tien opeenvolgende kwartalen en sinds 2005 beschikken we over negentien kwartalen. De mobiliteit van individuen van en naar de verschillende beroepssegmenten en van en naar posities binnen de sociale zekerheid kan zowel naar aard als naar omvang in kaart gebracht worden. Deze mobiliteitsanalyses vormen de basis voor een beschrijving van de loopbaanpatronen van de Belgische bevolking. Voor dit rapport grijpen we het PMBA-bestand aan om onderbrekingen tijdens de loopbaan in kaart te brengen. We schetsen een beeld van hoe vaak men de loopbaan onderbreekt, welke personen de loopbaan onderbreken, hoe ze dit doen en in welk arbeidsmarktstatuut ze na hun onderbreking terecht komen.

¹ De steekproef werd getrokken in het kader van een project van de FOD Wetenschapsbeleid. Het steekproefdesign werd opgesteld door het Centre de Sociologie du Travail, de l'Emploi et de la Formation (TEF), met medewerking van het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (WAV). De Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) heeft de effectieve trekking uitgevoerd.

1.3 Overzicht van WAV-publicaties op basis van PMBA

Booghmans, M. (2006, te verschijnen). PMBA-bestand: de loopbaan van een werkloze. In Vermandere, C., Vanheerswyngheles, A. & Van der Hallen, P. (reds) (2006). *Eén plus één is drie. Het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming*, Brussel.

Booghmans, M. (2003). Uitzendarbeid als springplank? In Steunpunt WAV-SSA *Jaarboek De arbeidsmarkt in Vlaanderen*, pp. 129-138.

Herremans, W. (2006). *De arbeidsmarkt voorbij. Een analyse van uittredepatronen bij vijftigplussers*. Eindrapport van het Steunpunt WAV.

Van Gils, S. & Booghmans, M. (2004). *Mobiliteit op de arbeidsmarkt meetbaar maken. De mogelijkheden van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en het PMBA-bestand: enkele illustraties*, WAV-rapport, Leuven.

Van Gils, S. (2004). Voltijds loontrekkend door het leven. In Steunpunt WAV-SSA *Jaarboek De arbeidsmarkt in Vlaanderen*, pp. 291-302.

2. De onderbrekingsgraad: definities

Om het profiel van de onderbrekers te schetsen, maken we gebruik van de **onderbrekingsgraad**. Onderbrekers zijn diegenen die een overgang maken van een werkend naar een niet-werkend statuut. Vóór de onderbreking zijn ze minstens één jaar aan het werk. De werkenden zijn diegenen die hun loopbaan volgens deze definitie *kunnen* onderbreken. De verhouding wordt schematisch weergegeven in onderstaande breuk.

Werkend in kwartaal X1 tot en met kwartaal X4 en onderbreking in kwartaal X5

Werkend in kwartaal X1 tot en met kwartaal X4

Onder 'werkend' behoort zowel een loontrekkende job (in een voltijds, deeltijds, onbepaald of speciaal statuut) als een zelfstandig statuut. Een 'onderbreking' kan zowel een periode van voltijdse loopbaanonderbreking/tijdskrediet, werkloosheid als een ander inactief statuut (invaliditeit, huisvrouw/man, student, leefloon, ...) zijn. De enige voorwaarde die gesteld wordt, is dat het om een voltijdse onderbreking moet gaan. Personen die hun arbeidstijd verkorten en bijvoorbeeld deeltijds loopbaanonderbreking/tijdskrediet opnemen of deeltijds gaan werken, worden niet als onderbreker beschouwd.

Vóór de onderbreking moet men minstens vier kwartalen onafgebroken gewerkt hebben. Deze afbakening heeft als doel personen met een grillig loopbaanpatroon uit de analyses te weren. We willen een beeld krijgen van de werkenden die een redelijk stabiel loopbaanpatroon hebben en in deze groep kijken wie de loopbaan onderbreekt.²

De onderbrekingsgraad wordt berekend per kwartaal. Men kan de loopbaan op vier momenten in een jaar onderbreken. De jaarlijkse onderbrekingsgraad is het gemiddelde van de vier onderbrekingsgraden op kwartaalbasis. Deze jaarlijkse graad geeft het aandeel werkenden weer die in een bepaald jaar een onderbreking van de loopbaan aanvat. Gezien we over negentien kwartalen beschikken, lopende van het tweede kwartaal van 1998 tot en met het vierde kwartaal van 2002, kunnen we voor 1999, 2000, 2001 en 2002 een onderbrekingsgraad berekenen.³ We zetten geen beperking op de duur van de onderbreking. Werkenden moeten minstens één kwartaal hun loopbaan onderbreken. Ze kunnen het volgende kwartaal meteen weer aan de slag gaan of ze kunnen voor een langere periode hun loopbaan onderbreken.⁴

² Eén uitzondering hierop zijn de personen die onderbreken vanaf het eerste kwartaal van 1999. Zij hebben voordien minimum drie kwartalen gewerkt.

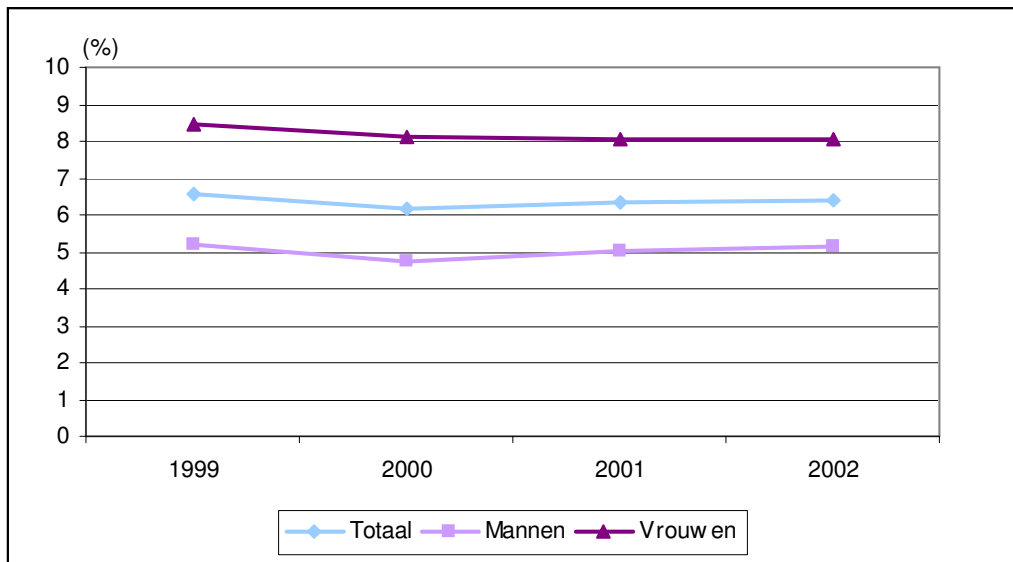
³ We moeten hierbij opmerken dat de uitval in het bestand niet aangevuld wordt. We volgen de beroepsbevolking van het tweede kwartaal van 1998 gedurende vijf jaar. Personen die op het steekproefmoment niet gekend zijn als werkend of werkloos en in de loop van de volgende vijf jaar beginnen te werken, worden bijgevolg niet geteld. Dit probleem situeert zich voornamelijk bij de jongeren. Jongeren die na het tweede kwartaal van 1998 de arbeidsmarkt betreden na hun studies worden niet geteld in het PMBA-bestand. Doordat we ons in dit rapport beperken tot de 25-49-jarigen heeft de uitval minder impact op de cijfers.

⁴ We bakenen de duur van de onderbreking niet verder af omdat het PMBA-bestand beperkt is in de tijd. We beschikken in totaal over vijf jaar. We kunnen dus voor een groot deel van de onderbrekers de duur van de onderbreking niet bepalen.

3. De onderbrekingsgraad: evolutie

Allereerst schetsen we een evolutie van de onderbrekingsgraad. Zoals hierboven in de methodologie besproken, gaat het om de verhouding van het aantal personen dat zijn/haar loopbaan onderbreekt op de werkenden. Figuur 1 toont de onderbrekingsgraad per jaar in totaal en apart voor mannen en vrouwen. Het gaat hier om de 25-49-jarigen. We beperken ons in dit rapport tot deze leeftijdsgroep omdat we hier niet geïnteresseerd zijn in de intredepatronen van jongeren die hun weg op de arbeidsmarkt zoeken en ook niet in de uitredepatronen van ouderen. De uitredepatronen bij vijftigplussers worden belicht in een eerder verschenen eindrapport van het Steunpunt WAV (Herremans, 2006).

Figuur 1. Onderbrekingsgraad naar geslacht bij de 25-49-jarigen (België; 1999-2002)

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

In 1999 zagen we een onderbrekingsgraad van 6,6% bij de 25-49-jarigen in België. Dit betekent dat van diegenen die minstens een jaar aan het werk waren, 6,6% in de loop van 1999 de loopbaan onderbrak. Dit percentage blijft stabiel over de volgende jaren. In 2002 onderbrak 6,4% van de werkenden hun loopbaan. Vrouwen onderbreken vaker hun loopbaan dan mannen. In 2002 onderbrak 8,1% van de werkende vrouwen tussen 25 en 49 jaar de loopbaan met minstens één kwartaal, bij de werkende mannen ging het om 5,1%. Deze percentages bleven ook vrij stabiel sinds 1999.

4. Profiel van de onderbrekers

Nu we een zicht hebben op de algemene grootteorde van de onderbrekingsgraad, kunnen we deze graad verder uitdiepen. We berekenen de onderbrekingsgraad van 2002 voor een aantal persoonskenmerken en een aantal jobkenmerken. We maken hierbij telkens een onderscheid tussen mannen en vrouwen. Dit geeft ons een beeld van welke personen vaker onderbreken en welke profielen eerder onderbreken via het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet respectievelijk via systemen van werkloosheid of inactiviteit. Het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet is het wettelijke systeem van loopbaanonderbreking dat sinds 1 januari 2002 vervangen werd door het tijdscrediet. We beschouwen enkel de variant waar de loopbaan volledig onderbroken wordt. Tijdens deze onderbreking ontvangt men een onderbrekingsuitkering van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Een periode van werkloosheid betekent in onze definitie dat men uitkeringsgerechtigd volledig werkloos (UVW) is of een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende heeft. 'Inactiviteit' groepeerde een uiteenlopende mengeling van statuten. Het gaat om personen die hun loopbaan onderbreken om opnieuw te gaan studeren (maar dan niet via officiële stelsels van tijdscrediet), om personen die huisvrouw/man worden, om personen die een invaliditeitsuitkering krijgen (al dan niet omwille van een arbeidsongeval of een beroepsziekte), en om personen die een leefloon ontvangen. Op dit moment is het nog niet mogelijk om de categorie 'andere inactiviteit' verder uit te klaren. Vanaf 2003 wordt het Datawarehouse AM&SB verder uitgebreid met databanken van verscheidene socialezekerheidsinstellingen. Dit zal het mogelijk maken om de groep inactieven beter te definiëren. De groep van wie we nu enkel weten dat ze inactief zijn, maar het type inactiviteit niet kunnen duiden, zal bijgevolg steeds kleiner worden.

4.1. Leeftijd

Onderbrekingsgraad

Binnen de groep 25-49-jarigen zien we een grote verscheidenheid in de mate van onderbreken (tabel 1). Zo blijkt dat de onderbrekingsgraad afneemt naarmate de leeftijd hoger is. Van de 25-29-jarigen onderbrak 11,5% in 2002 de loopbaan. Bij de 30-34-jarigen lag het aandeel onderbrekers met 7,9% al een heel stuk lager. Het aandeel onderbrekers daalt verder om op 4,4% te stranden bij de 45-49-jarigen. Dit patroon zien we zowel bij mannen als bij vrouwen, al ligt de onderbrekingsgraad voor elke leeftijdsgroep hoger bij vrouwen dan bij mannen.

Tabel 1. Aantal onderbrekers en werkenden (geëxtrapoleerd naar de populatie) en onderbrekingsgraad naar geslacht en leeftijd bij de 25-49 jarigen (België; 2002)

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)
Totaal	72250	1412210	5,1	84735	1050545	8,1	156985	2462755	6,4
25-29 jaar	15680	178370	8,8	21640	147390	14,7	37320	325760	11,5
30-34 jaar	17475	287155	6,1	22835	224710	10,2	40310	511865	7,9
35-39 jaar	15425	323015	4,8	16740	240130	7,0	32165	563145	5,7
40-44 jaar	12670	325015	3,9	12335	234800	5,3	25005	559815	4,5
45-49 jaar	11000	298655	3,7	11185	203515	5,5	22185	502170	4,4

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Voor de leeftijdsgroep 25-29 jaar kent een hoge onderbrekingsgraad. Bij vrouwen onderbrak in 2002 14,7% in deze leeftijdsgroep de loopbaan, bij mannen ging het om 8,8%. Twee factoren spelen hier een rol. Aan de ene kant vinden we in deze leeftijdsgroep nog jongeren terug die pas intreden op de arbeidsmarkt. Zij komen vaker terecht in de uitzendarbeid en kennen een minder stabiel loopbaanpatroon met vaker een onderbreking. Aan de andere kant is dit ook de leeftijd waarop het krijgen van kinderen voor mannen en vrouwen belangrijk wordt en men dus de loopbaan onderbreekt om voor het gezin te zorgen. De onderbrekingen omwille van gezinsuitbreiding spelen ook bij de 30-34-jarigen een grote rol. Werkende vrouwen tussen 30 en 34 jaar kennen een onderbrekingsgraad van 10,2%. Bij de werkende mannen lag het percentage in 2002 op 6,1%. In de groep 40-49 jaar vinden we de laagste onderbrekingsgraad. Bij vrouwen schommelt deze rond ruim 5%, bij mannen rond een kleine 4%. De onderbrekingen omwille van gezinsuitbreiding spelen hier minder een rol en we zien hier ook nog geen tekens van vervroegde uittrede die pas ingezet wordt na 50 jaar of zelfs na 55 jaar.

Type onderbreking

Tabel 2 geeft per leeftijd aan welk type onderbreking domineert. Meer dan de helft (57,9%) van alle onderbrekers tussen 25 en 49 jaar, onderbreekt de loopbaan in 2002 met een inactieve periode zonder een link te behouden met de arbeidsmarkt. Voor een klein derde van de onderbrekers tussen 25 en 49 jaar betekent de onderbreking een periode van werkloosheid. Het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet neemt met een tiende het kleinste aandeel van de onderbrekers in.

Tabel 2. Aandelen van het type onderbreking binnen de groep onderbrekers tussen 25 en 49 jaar naar geslacht en leeftijd (België; 2002)

	Loopbaan- onderbreking	Werkloosheid	Andere inactiviteit	Totaal
Totaal				
25-29 jaar	13,5	34,8	51,7	100
30-34 jaar	15,4	30,5	54,2	100
35-39 jaar	10,1	31,6	58,3	100
40-44 jaar	5,2	31,3	63,6	100
45-49 jaar	3,9	27,9	68,2	100
25-49 jaar	10,6	31,5	57,9	100
Mannen				
25-29 jaar	2,7	44,1	53,2	100
30-34 jaar	3,9	37,9	58,2	100
35-39 jaar	3,4	35,0	61,5	100
40-44 jaar	2,6	30,9	66,4	100
45-49 jaar	2,3	26,9	70,9	100
25-49 jaar	3,1	35,7	61,2	100
Vrouwen				
25-29 jaar	21,3	28,0	50,7	100
30-34 jaar	24,1	24,7	51,1	100
35-39 jaar	16,2	28,4	55,4	100
40-44 jaar	7,8	31,6	60,6	100
45-49 jaar	5,5	29,0	65,5	100
25-49 jaar	17,0	27,9	55,1	100

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Het hoge aandeel onderbrekers die in het statuut 'andere inactiviteit' terechtkomen, is deels te verklaren door administratieve vertragingen. Het probleem van de administratieve vertragingen is inherent aan de manier waarop de data geregistreerd worden. Het is mogelijk dat personen die van het ene naar het andere statuut verhuizen, niet meteen geregistreerd worden in hun nieuwe statuut in de administratieve bestanden van de betrokken socialezekerheidsinstelling. In het PMBA-bestand, en ook algemeen in het Datawarehouse AM&SB, wordt hun statuut voor een bepaalde periode als 'niet gekend' geregistreerd, terwijl dit in feite enkel een administratieve registratievertraging betreft binnen het oorspronkelijke bronbestand.

We kijken eerst naar de globale verschillen volgens type onderbreking tussen mannen en vrouwen. Bij mannen nemen de onderbrekingen omwille van een andere inactiviteit een hoger aandeel in dan gemiddeld, namelijk 61,2% in. Ook het gewicht van de onderbrekingen door werkloosheid ligt hoger dan gemiddeld op 35,7%. Dit allemaal ten koste van het gewicht van de loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Mannen maken zeer weinig gebruik van dit systeem. Bij vrouwen heeft het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet een hoger aandeel (17%) en komen de periodes van werkloosheid en andere inactiviteit minder voor dan gemiddeld. Als vrouwen hun loopbaan onderbreken, dan maken ze veel vaker dan gemiddeld gebruik van loopbaanonderbreking/tijdscrediet.

De verdeling van het type onderbreking verschilt naargelang de leeftijdsklassen. Bij de onderbrekers in de jongere leeftijdsklassen komen de periodes van loopbaanonderbreking en werkloosheid vaker voor dan gemiddeld en dit ten koste van de periodes van een andere inactiviteit. De oververtegenwoordiging van loopbaanonderbreking in de jongere leeftijdsklassen wordt veroorzaakt door een overwicht bij jongere vrouwen. Bij de 25-34-jarige onderbrekende vrouwen zien we zelfs een aandeel van een vijfde tot een vierde van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Dit heeft te maken met het feit dat vrouwen op deze leeftijd aan gezinsuitbreiding doen. De hogere vertegenwoordiging van werkloze periodes bij de jongeren die onderbreken wordt dan weer eerder veroorzaakt door een sterkere vertegenwoordiging bij de onderbrekende, jongere mannen. Voor 44,1% van de mannen tussen 25 en 29 jaar die hun loopbaan onderbreken, betekent dit een periode van werkloosheid.

In de oudere leeftijdsklassen heeft de onderbreking omwille van een andere inactiviteit vaker dan gemiddeld de overhand. Bij de onderbrekers tussen 45 en 49 jaar bijvoorbeeld, betekent de onderbreking in bijna 70% van de gevallen een periode van 'andere inactiviteit'. Loopbaanonderbreking/tijdscrediet en werkloosheid komen minder dan gemiddeld voor bij de oudere onderbrekers.

4.2 Gezinspositie

Onderbrekingsgraad

Personen zonder partner (met of zonder kinderen) onderbreken vaker hun loopbaan dan personen met partner (tabel 3). Immers, alleenstaanden (8,6%) en personen in een eenoudergezin (9,1%) onderbraken in 2002 vaker de loopbaan dan personen met een partner zonder kinderen (5,8%) of met kinderen (5,6%). De aanwezigheid van een partner maakt zowel bij vrouwen als bij mannen een verschil in de onderbrekingsgraad.

Tabel 3. Aantal onderbrekers en werkenden (geëxtrapoleerd naar de populatie) en onderbrekingsgraad naar geslacht en gezinspositie bij de 25-49 jarigen (België; 2002)

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)
Totaal	72250	1412210	5,1	84735	1050545	8,1	156985	2462755	6,4
Alleenstaand	16610	191905	8,7	8315	96905	8,6	24925	288810	8,6
Eenoudergezin	2505	34570	7,2	10430	107145	9,7	12935	141715	9,1
Met partner zonder kinderen	9395	195510	4,8	11090	154690	7,2	20485	350200	5,8
Met partner en kinderen	31405	824750	3,8	49205	626195	7,9	80610	1450945	5,6
Restgroep*	12335	165475	7,5	5695	65610	8,7	18030	231085	7,8

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* deze restgroep bevat de categorieën 'inwonend bij ouders', 'andere inwonenden' en 'overige'.

Uit de cijfers blijkt globaal ook dat het al dan niet hebben van kinderen geen groot verschil maakt in de mate van onderbreken. De aanwezigheid van kinderen maakt wel een verschil in de onderbrekingsgraad als we mannen en vrouwen apart bekijken. Zowel alleenstaande mannen (8,7%) als mannen met een partner zonder kinderen (4,8%) hebben een hogere onderbrekingsgraad dan mannen met kinderen (respectievelijk 7,2% en 3,8%). Bij vrouwen daarentegen geldt het omgekeerde. Vrouwen in een eenoudergezin hebben een hogere onderbrekingsgraad (9,7%) dan alleenstaande vrouwen zonder kinderen (8,6%). En vrouwen met een partner hebben vaker een onderbreking als ze kinderen hebben (7,9% ten opzichte van 7,2% bij vrouwen zonder kinderen). Mannen met een partner en kinderen onderbreken hun loopbaan het minst vaak (3,8%). Vrouwen in dezelfde gezinspositie kennen een veel hogere onderbrekingsgraad (7,9%).

Type onderbreking

Tabel 4 geeft de aandelen van het type onderbreking voor de verschillende gezinsposities apart voor mannen en vrouwen in 2002.

Tabel 4. Aandelen van het type onderbreking binnen de groep onderbrekers tussen 25 en 49 jaar naar geslacht en gezinspositie (België; 2002)

	Loopbaan- onderbreking	Werkloosheid	Andere inactiviteit	Totaal onderbrekers
Mannen				
Alleenstaande	1,8	41,8	56,4	100
Eenoudergezin	3,8	36,5	59,7	100
Met partner zonder kinderen	2,8	33,3	63,9	100
Met partner en kinderen	3,9	33,4	62,7	100
Totaal	3,1	35,7	61,2	100
Vrouwen				
Alleenstaande	4,1	40,8	55,1	100
Eenoudergezin	4,6	41,4	54,1	100
Met partner zonder kinderen	6,3	32,8	60,9	100
Met partner en kinderen	25,1	21,1	53,8	100
Totaal	17,0	27,9	55,1	100

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

De alleenstaande mannen zonder kinderen die onderbreken blijken meer dan gemiddeld een periode van werkloosheid door te maken. Voor 41,8% van de alleenstaande mannen betekent de onderbreking werkloosheid. Het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet wordt door deze mannen zeer zelden gebruikt. En ook de periodes van andere inactiviteit komen minder voor dan gemiddeld (56,4%). Het type van onderbreking is voor mannen in de andere gezinsposities redelijk gelijk aan de gemiddelde verdeling.

Vrouwen in een eenoudergezin hadden met 9,7% de hoogste onderbrekingsgraad. Maar liefst 41,4% van deze onderbrekende vrouwen komt in het statuut van werkloosheid terecht, terwijl gemiddeld slechts ruim een kwart van de onderbrekende vrouwen een werkloze onderbreking kent. Vrouwen in een eenoudergezin maken zeer weinig gebruik van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Slechts 4,6% van de vrouwen in deze gezinspositie die een onderbreking hadden in 2002 nam loopbaanonderbreking op, terwijl gemiddeld 17% van de onderbrekende vrouwen van dit systeem gebruik maakte. De oververtegenwoordiging van de onderbrekingen door werkloosheid en de ondervertegenwoordiging van loopbaanonderbreking/tijdscrediet zien we eveneens bij de alleenstaande vrouwen. Ook vrouwen met partner maar zonder kinderen hebben vaker een werkloze onderbreking en minder vaak een loopbaanonderbreking dan gemiddeld, maar het verschil is minder uitgesproken. Enkel de onderbrekende vrouwen met partner en kinderen zijn oververtegenwoordigd in het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet: 25,1% van de onderbrekende vrouwen met partner en kinderen maakt gebruik van dit systeem. Deze vrouwen komen minder dan gemiddeld in de werkloosheid terecht. Loopbaanonderbreking blijkt dus een systeem te zijn waar voornamelijk vrouwen met een partner en kinderen van kunnen genieten.

Uit deze cijfers komt het rolpatroon van de man als kostwinner en de vrouw als zorgdrager voor het gezin toch nog duidelijk naar voor. Dit doet denken aan het klassieke kostwinnermodel, maar met een andere invulling. Deze vrouwen zijn namelijk wel aan het werk, maar ze onderbreken de loopbaan vaker om de zorgtaken voor het gezin op zich te nemen.

4.3 Leeftijd van het jongste kind

Onderbrekingsgraad

De leeftijd van het jongste kind is sterk gerelateerd met de onderbrekingsgraad bij vrouwen. Vrouwen met een kind jonger dan 1 jaar hebben in 2002 een onderbrekingsgraad van maar liefst 32,2% (tabel 5). We merken hierbij op dat vrouwen met zwangerschapsverlof niet in deze cijfers zijn opgenomen. Door de Rijksdienst voor de Sociale Zekerheid (RSZ) worden zij immers als 'werkend' beschouwd zodat ze ook in onze cijfers bij de werkenden worden geteld en niet bij de onderbrekers. Dat betekent dat los van het zwangerschapsverlof een derde van de vrouwen met een kind jonger dan 1 jaar een bijkomende voltijdse onderbreking van de loopbaan heeft. Een belangrijke kanttekening is dat we in dit rapport enkel de voltijdse onderbrekingen als onderbreking beschouwen. Vrouwen die hun arbeidstijd verminderen gebruik makend van een deeltijdse onderbreking worden dus niet opgenomen in de analyse.

De onderbrekingsgraad daalt bij vrouwen weer tot 9,8% als hun jongste kind tussen 1 en 2 jaar oud is, wat iets hoger dan gemiddeld is. De onderbrekingsgraad daalt verder naarmate de leeftijd van het jongste kind stijgt. Enkel als het jongste kind ouder is dan 18 jaar, kent de onderbrekingsgraad weer een lichte heropleving. Bij mannen zien we een gelijkaardig stramien, met dit verschil dat zij geen 'onderbrekingspiek' kennen wanneer hun jongste kind jonger is dan een jaar (6,3%).

Tabel 5. Aantal onderbrekers en werkenden (geëxtrapoleerd naar de populatie) en onderbrekingsgraad naar geslacht en leeftijd van het jongste kind bij de 25-49 jarigen (België; 2002)

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)
Totaal*	43340	997850	4,3	63680	786560	8,1	107020	1784410	6,0
<1 jaar	4230	66990	6,3	16775	52060	32,2	21005	119050	17,6
1-2 jaar	6420	127105	5,1	8545	87025	9,8	14965	214130	7,0
3-5 jaar	6185	141550	4,4	8445	112175	7,5	14630	253725	5,8
6-11 jaar	7985	234920	3,4	12055	205890	5,9	20040	440810	4,5
12-17 jaar	5795	186360	3,1	8335	166820	5,0	14130	353180	4,0
>=18 jaar	12725	240925	5,3	9525	162590	5,9	22250	403515	5,5

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* enkel met kinderen in kerngezin

Type onderbreking

Tabel 6 leert ons dat vrouwen met een kind jonger dan 1 jaar in iets minder dan de helft van de onderbrekingen gebruik maken van voltijdse loopbaanonderbreking/tijdskrediet, terwijl dit systeem gemiddeld 15,1% van de onderbrekingen inneemt bij de onderbrekende vrouwen met kinderen. De onderbrekingen omwille van werkloosheid en andere inactiviteit komen bij vrouwen met een kind jonger dan een jaar minder dan gemiddeld voor (respectievelijk 11,4% en 40,9%). Bij vrouwen met een kind tussen 1 en 2 jaar maakt nog 17,5% van de onderbrekers gebruik van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet.

Tabel 6. Aandelen van het type onderbreking binnen de groep onderbrekers tussen 25 en 49 jaar naar geslacht en leeftijd jongste kind (België; 2002)

	Loopbaanonderbreking	Werkloosheid	Andere inactiviteit	Totaal onderbrekers
Mannen				
<1 jaar	5,5	28,8	65,7	100
1-2 jaar	1,3	33,6	65,2	100
3-5 jaar	1,6	32,3	66,1	100
6-11 jaar	1,7	28,3	70,0	100
12-17 jaar	0,8	25,6	73,6	100
>=18 jaar	1,6	31,0	67,5	100
Totaal*	1,7	30,2	68,1	100
Vrouwen				
<1 jaar	47,6	11,4	40,9	100
1-2 jaar	17,5	31,2	51,3	100
3-5 jaar	7,2	35,8	56,9	100
6-11 jaar	5,1	34,0	60,9	100
12-17 jaar	3,2	28,5	68,3	100
>=18 jaar	6,0	29,9	64,2	100
Totaal*	15,1	27,9	57,1	100

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* enkel met kinderen in kerngezin

Bij mannen met een kind jonger dan een jaar is 5,5% van de onderbrekers in loopbaanonderbreking/tijdskrediet. Dit is ook meer dan gemiddeld, maar niet zo uitgesproken als bij de vrouwen. Hierbij moeten we ook in rekening brengen dat deze mannen ook een veel lagere onderbrekingsgraad kennen dan de vrouwen (6,3% tegenover 32,2%).

4.4 Arbeidsregime

Onderbrekingsgraad

In tabel 7 zien we de onderbrekingsgraden in 2002 naar arbeidsregime en geslacht. We beperken ons hier tot de voltijds en deeltijds loontrekkenden. Deeltijds loontrekkenden (8,1%) onderbreken de loopbaan vaker dan voltijds loontrekkenden (5,2%).

Tabel 7. Aantal onderbrekers en loontrekkenden (geëxtrapoleerd naar de populatie) en onderbrekingsgraad naar geslacht en arbeidsregime bij de 25-49 jarigen (België; 2002)

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Onderbrekers (n)	Loontrekkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Loontrekkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Loontrekkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)
Totaal	55160	1133965	4,9	64300	905150	7,1	119460	2039115	5,9
Voltijds	49050	1083620	4,5	35230	523235	6,7	84280	1606855	5,2
Deeltijds	6110	50345	12,1	29070	381915	7,6	35180	432260	8,1

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

Deeltijds loontrekkende vrouwen (7,6%) onderbreken de loopbaan vaker dan hun voltijds loontrekkende collega's (6,7%). Het verschil in de onderbrekingsgraad tussen deeltijds en voltijds loontrekkenden is echter groter bij mannen. 12,1% van de deeltijds loontrekkende mannen onderbreekt de loopbaan ten opzichte van 4,5% van de voltijds loontrekkende mannen. We moeten hier echter opmerken dat de deeltijds loontrekkende mannen een kleine groep binnen de werkenden vormen. Van de totale groep werkende mannen in tabel 8 is 4,4% als deeltijds loontrekkende aan de slag. Het aandeel deeltijds loontrekkenden ligt bij vrouwen op 42,2%.

Type onderbreking

De voltijds loontrekkenden die een onderbreking nemen, liggen wat de verdeling van het type onderbreking betreft dicht bij het gemiddelde. Van de onderbrekende mannen die voltijds aan het werk waren, neemt 3,7% loopbaanonderbreking/tijdskrediet, ruim een derde heeft een onderbreking door werkloosheid en 60,3% onderbreekt de loopbaan omwille van een andere inactiviteit. Van de onderbrekende vrouwen die voltijds aan de slag waren, neemt 16,6% loopbaanonderbreking/tijdskrediet, een kwart komt in de werkloosheid terecht en een kleine 60% komt in een ander inactief statuut terecht.

Tabel 8. Aandelen van het type onderbreking binnen de groep onderbrekers tussen 25 en 49 jaar naar geslacht en arbeidsregime (België; 2002)

	Loopbaan- onderbreking	Werkloosheid	Andere inactiviteit	Totaal onderbrekers
Mannen				
Voltijds loontrekkend	3,7	36,0	60,3	100
Deeltijds loontrekkend	5,1	45,1	49,8	100
Totaal*	3,9	37,0	59,1	100
Vrouwen				
Voltijds loontrekkend	16,6	25,3	58,1	100
Deeltijds loontrekkend	17,7	32,0	50,3	100
Totaal*	17,1	28,3	54,6	100

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* enkel de voltijds en deeltijds loontrekkenden

Voor deeltijds loontrekkende mannen betekent een onderbreking vaker dan gemiddeld een loopbaanonderbreking (5,1%), maar vooral vaker een werkloze periode (45,1%). We houden in het achterhoofd dat dit slechts om een kleine groep werkenden gaat. Deeltijds loontrekkende vrouwen die onderbreken, liggen dichterbij het gemiddelde van de verdeling naar het type van de onderbreking, hoewel ze iets vaker in de werkloosheid terechtkomen als ze de loopbaan onderbreken en iets minder vaak in een andere inactiviteit.

4.5 Gemiddeld dagloon

Onderbrekingsgraad

Een laatste kenmerk waarvoor we de onderbrekingsgraad bekijken, is het gemiddeld dagloon.⁵ Hier worden enkel de loontrekkenden beschouwd van wie het loon bekend is.⁶ Het beeld is duidelijk. Personen met een laag loon onderbreken vaker hun loopbaan in vergelijking met personen met een hoog loon.

⁵ Het dagloon is een afgeleid gegeven, berekend op de basis van de normale bruto bezoldiging, die als basis dient voor de berekening van de socialezekerheidsbijdragen. In deze berekening houdt men enkel rekening met de bezoldigingen die rechtstreeks verband houden met de arbeidsprestaties uitgedrukt in bezoldigde dagen en/of bezoldigde uren. Er wordt geen rekening gehouden met het dubbel vakantiegeld, noch met premies, winstdeelnemingen, dertiende maand, gratificaties of gelijkaardige voordelen, noch met ontslagvergoedingen. (RSZ, 2000)

⁶ Een kleine 10% van de onderbrekende loontrekkenden heeft een loon onbekend. We laten ze in deze tabel buiten beschouwing.

Tabel 9. Aantal onderbrekers en werkenden (geëxtrapoleerd naar de populatie) en onderbrekingsgraad naar geslacht en gemiddelde dagloonklasse (België; 2002)

	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)	Onderbrekers (n)	Werkenden (n)	Onderbrekingsgraad (%)
Totaal*	59880	1143655	5,2	67970	913505	7,4	127850	2057160	6,2
< 70 euro/dag	11695	80385	14,5	21675	170720	12,7	33370	251105	13,3
70-100 euro/dag	30070	473525	6,4	28270	375000	7,5	58340	848525	6,9
> 100 euro/dag	18115	589745	3,1	18025	367785	4,9	36140	957530	3,8

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* enkel voor loontrekkenden van wie het gemiddeld dagloon bekend is.

Dit patroon zien we bij vrouwen, maar nog meer uitgesproken bij mannen. De onderbrekingsgraad voor mannen met een laag loon ligt op 14,5% terwijl gemiddeld slechts 5,2% van de loontrekkende mannen de loopbaan onderbreekt. Uit de beschrijving van het profiel van de onderbrekers, is tot nu toe gebleken dat de onderbrekingsgraad van vrouwen altijd hoger ligt dan die van mannen. Het is enkel bij loontrekkenden met een laag loon dat de onderbrekingsgraad van mannen hoger ligt dan die van vrouwen. In de middelste en hoogste loonklasse ligt de onderbrekingsgraad van vrouwen hoger dan die van mannen.

Type onderbreking

Tabel 10 geeft het type onderbreking aan naar gemiddeld dagloon. We merken hierbij op dat het enkel gaat om de loontrekkenden die een onderbreking van hun loopbaan kennen. De laagste loonklassen kennen de hoogste onderbrekingsgraad en het blijkt, zowel bij mannen als bij vrouwen, veel vaker dan gemiddeld om een onderbreking door werkloosheid te gaan. Bij mannen kent 48,4% (ten opzichte van een gemiddelde van 38,6%) van de onderbrekers met een laag loon een periode van werkloosheid. Bij vrouwen met een laag loon gaat het om 42,7% (ten opzichte van een gemiddelde van 30,2%) onderbrekers met een periode van werkloosheid. Als personen in de laagste loonklassen hun loopbaan onderbreken is het niet vaak via het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet. Slechts 1% (ten opzichte van 2,7% gemiddeld) van de mannen die hun loopbaan onderbreken, maakt er gebruik van en slechts 8,9% (ten opzichte van 15,9% gemiddeld) van de vrouwen. De onderbrekingen omwille van een andere inactiviteit zijn ondervertegenwoordigd in de lage loonklassen.

Tabel 10. Aandelen van het type onderbreking binnen de groep onderbrekers tussen 25 en 49 jaar naar geslacht en gemiddelde dagloonklasse (België; 2002)

	Loopbaan- onderbreking	Werkloosheid	Andere inactiviteit	Totaal onderbrekers
Mannen				
< 70 euro/dag	0,8	48,4	50,8	100
70-100 euro/dag	2,7	44,2	53,1	100
> 100 euro/dag	6,6	23,1	70,3	100
Totaal*	3,5	38,6	57,9	100
Vrouwen				
< 70 euro/dag	8,9	42,7	48,4	100
70-100 euro/dag	15,5	31,7	52,8	100
> 100 euro/dag	25,0	12,9	62,1	100
Totaal*	15,9	30,2	53,9	100

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* enkel voor loontrekkenden van wie het gemiddeld dagloon bekend is.

De hoge loonklassen vormen een perfect spiegelbeeld. Als ze de loopbaan onderbreken, gaat het meer dan gemiddeld om een onderbreking via het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet (6,6% bij mannen en 25% bij vrouwen). Het aandeel onderbrekingen waar het om werkloosheid gaat, is sterk ondervertegenwoordigd, zowel bij mannen (23,1%) als bij vrouwen (12,9%). De onderbrekingen waar personen in een andere inactiviteit terechtkomen, komen vaker dan gemiddeld voor in de hogere loonklassen. Bij nader onderzoek gaat het hier voornamelijk om zeer korte onderbrekingen en zien we dat de onderbreker vaak van werkgever verandert. Het hoge aandeel 'andere inactiviteit' wordt wellicht verklaard doordat we naast onderbrekingen ook jobmobiliteit meten met een vertraging in de registratie.

Personen met een hoger loon onderbreken minder vaak (cfr. Onderbrekingsgraad), maar als ze onderbreken, is het vaker in de vorm van loopbaanonderbreking/tijdskrediet. Wanneer lage loonklassen hun loopbaan onderbreken gaat het veel vaker om werkloosheid.

5. De arbeidsmarktsituatie na de onderbreking

In dit laatste deel van het rapport gaan we na in welk arbeidsmarktstatuut men na de onderbreking terecht komt. Gaat men opnieuw in hetzelfde statuut aan de slag of zien we wijzigingen optreden. We beperken ons in deze analyse tot de onderbrekers die in de beschouwde periode, dus van het tweede kwartaal van 1998 tot en met het vierde kwartaal van 2002, minstens een jaar als werkende aan de slag waren, een onderbreking hadden van minstens één kwartaal en daarna terugkeerden als werkende op de arbeidsmarkt, ook weer voor minstens vier kwartalen. We noemen deze groep de herintreders. Gezien de beschouwde periode en de gebruikte definitie kan een onderbreking maximum elf kwartalen lang zijn.

Een aantal voorbeelden:

98/ 2	98/ 3	98/ 4	99/ 1	99/ 2	99/ 3	99/ 4	00/ 1	00/ 2	00/ 3	00/ 4	01/ 1	01/ 2	01/ 3	01/ 4	02/ 1	02/ 2	02/ 3	02/ 4
1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0
1/0	1/0	1/0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1/0	1/0
1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1

Legende: 1= werkend 0 = niet-werkend = onderbreking

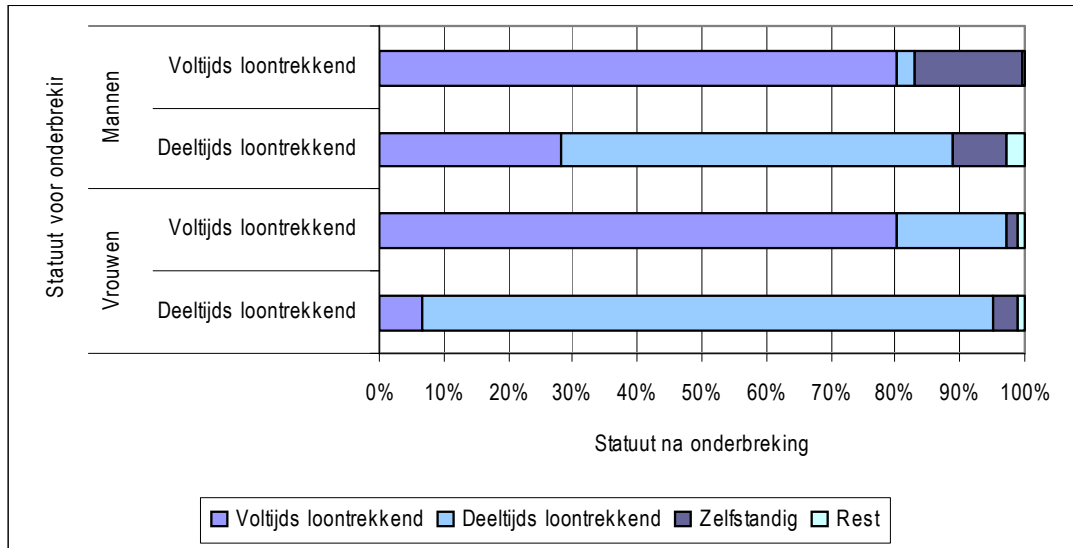
Het eerste voorbeeld is een persoon die eerst vier kwartalen werkt, dan twee kwartalen onderbreekt en nadien opnieuw minimum vier kwartalen werkt. Men kan dan werkend of niet werkend zijn. De voorbeelden tonen aan dat de onderbreking op eender welk moment van de beschouwde periode kan voorkomen.

We vergelijken het statuut net voor de onderbreking met het statuut meteen na de onderbreking. We beperken ons hier tot het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet en de werkloosheid, twee duidelijk afgebakende systemen waarmee de loopbaan kan onderbroken worden. Tijdens de onderbreking blijft men continu in hetzelfde stelsel. Een tweede beperking is dat enkel voltijds en deeltijds loontrekkende als beginstatuut worden bekeken.

5.1 Arbeidsmarktstatuut voor en na loopbaanonderbreking/tijdskrediet

Figuur 2 toont het arbeidsmarktstatuut voor en na een loopbaanonderbreking/tijdskrediet apart voor mannen en vrouwen.

Figuur 2. Arbeidsmarktstatuut voor en na loopbaanonderbreking/tijdskrediet bij de 25-49-jarige mannen en vrouwen* (België; 1998-2002)

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* de categorie 'Rest' bevat werkenden die ofwel in een speciaal regime zitten, zoals uitzendkrachten, ofwel een werkend statuut hebben zonder dat bekend is of het een voltijdse of deeltijdse job is.

Zowel mannen als vrouwen die als voltijds loontrekkende aan de slag zijn, blijven in 80% van de gevallen na een voltijdse loopbaanonderbreking als voltijds loontrekkende aan de slag. Het grote verschil tussen mannen en vrouwen zit verval in wat ze doen als ze niet als voltijds loontrekkende aan de slag blijven. Bij voltijds loontrekkende mannen start 16,5% na de loopbaanonderbreking een zelfstandige activiteit, bij vrouwen is dit slechts 1,5%. Bij voltijds loontrekkende vrouwen gaat 17% na hun loopbaanonderbreking deeltijds aan het werk, bij mannen gaat het om slechts 2,9%.

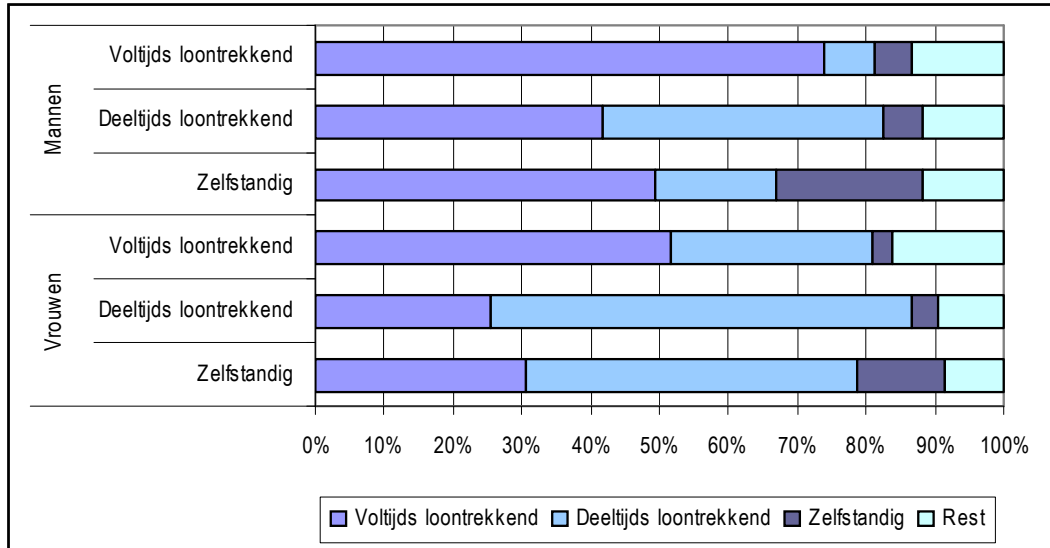
Van de mannen die deeltijds aan het werk zijn, wat op zich een beperkte groep is, keert 60% na de loopbaanonderbreking als deeltijds loontrekkende terug, 28% gaat nadien voltijds werken en 8,5% start een zelfstandige activiteit. Vrouwen in een deeltijds loontrekkende job, blijven daarentegen na hun loopbaanonderbreking bijna altijd deeltijds werken (88,5%).

5.2 Arbeidsmarktstatuut voor en na werkloosheid

Figuur 3 toont dezelfde analyse, maar nu voor de werkenden die hun loopbaan met een werkloze periode onderbreken. We bekijken eerst de voltijds loontrekkenden. Van de mannen met een voltijds loontrekkende job, gaat na een periode van werkloosheid, bijna 73,8% opnieuw als voltijds loontrekkende aan de slag. Bij vrouwen is dat echter slechts 51,7%. Na een periode van werkloosheid maakt 30% van de voltijds loontrekkende vrouwen een overstap naar een deeltijdse job. De overstap van voltijds naar deeltijds gebeurt dus veel vaker na een werkloze periode dan na een loopbaanonderbreking/tijdskrediet. De vraag of het om vrijwillig of onvrijwillig deeltijds werk gaat, blijft onbeantwoord. Bij voltijds werkende mannen blijft de overstap naar een deeltijdse job

zeer beperkt (7,5%). De overstap van voltijds loontrekkende naar zelfstandige na een werkloze onderbreking blijft zowel bij mannen (5,2%) als bij vrouwen (3%) beperkt. Het overige percentage voltijds werkenden die na een periode van werkloosheid in de restcategorie terecht komen is niet te verwaarlozen. Bij mannen gaat het om 13,4%, bij vrouwen om 16,2%. Het gaat hier bijna uitsluitend om personen die aan het werk zijn als uitzendkracht.

Figuur 3. Arbeidsmarktstatuut voor en na werkloosheid bij de 25-49-jarige mannen en vrouwen* (België; 1998-2002)

Bron: PMBA-bestand uit het Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WAV)

* de categorie 'Rest' bevat werkenden die ofwel in een speciaal regime zitten, zoals uitzendkrachten, ofwel een werkend statuut hebben zonder dat bekend is of het een voltijdse of deeltijdse job is.

Bij de deeltijds loontrekkenden zien we een hoger aandeel dat na een werkloze onderbreking de overstap maakt naar een voltijds loontrekkende job in vergelijking met de situatie na een loopbaanonderbreking/tijdskrediet. Van de deeltijds werkende vrouwen gaat een kwart na een werkloze onderbreking voltijds aan de slag, bij mannen gaat het om 41,8%. De verandering van deeltijds loontrekkend naar een zelfstandig statuut na een werkloze onderbreking, blijft zowel bij mannen als bij vrouwen beperkt. Maar ook hier komt ongeveer een tiende in de restcategorie terecht, met andere woorden in de uitzendarbeid.

Conclusie

Met de onderbrekingsgraad hebben we een jaarlijkse indicator van de mate waarin personen hun loopbaan onderbreken. Onderbrekers zijn personen die minstens een jaar onafgebroken aan het werk zijn en nadien een voltijdse onderbreking van de loopbaan kennen. Onderbrekingen worden ruim gedefinieerd. Het gaat om periodes van loopbaanonderbreking/tijdscrediet, werkloosheid of een andere inactieve periode. Ook de duur van de onderbreking is variabel. Het gaat om korte of lange onderbrekingen met een terugkeer naar de arbeidsmarkt of een permanente uitrede.

Het profiel van de vrouwen die onderbreken

Vrouwen tussen 25 en 49 jaar tekenden in 2002 een onderbrekingsgraad op van 8,1%. Vrouwen onderbreken vaker hun loopbaan op jongere leeftijd en als ze geen partner hebben. De aanwezigheid van kinderen bepaalt eveneens de onderbrekingsgraad bij vrouwen: vrouwen met kinderen onderbreken vaker de loopbaan. Alleenstaande vrouwen met kinderen kennen met 9,7% de hoogste onderbrekingsgraad wat gezinspositie betreft. Doorslaggevend bij vrouwen is de leeftijd van het jongste kind. Maar liefst 32,2% van de werkende vrouwen onderbreekt de loopbaan als hun kind jonger is dan een jaar en het gaat hier niet om zwangerschapsverlof. Het aandeel werkende vrouwen dat de loopbaan onderbreekt, ligt een stuk hoger wanneer ze een laag loon hebben (12,7%) in vergelijking met vrouwen met een hoog loon (4,7%).

Van de 8,1% werkende vrouwen die de loopbaan onderbreekt, zit 17% in het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet, 27,9% heeft een periode van werkloosheid en iets meer dan de helft komt in een ander inactief statuut terecht. Bij de 25-34-jarige onderbrekende vrouwen zien we een hoger aandeel van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Dit heeft te maken met het feit dat vrouwen vooral op deze leeftijd aan gezinsuitbreiding doen. De onderbrekende vrouwen met partner en kinderen zijn eveneens oververtegenwoordigd in het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet en dan vooral vrouwen met een kind jonger dan een jaar, waar het in de helft van de onderbrekingen om loopbaanonderbreking/tijdscrediet gaat. Ook vrouwen met een hoog loon maken meer dan gemiddeld gebruik van loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Alleenstaande vrouwen met kinderen onderbreken het meest en maar liefst 41,4% van deze onderbrekende vrouwen komt in het statuut van werkloosheid terecht en maken zeer weinig gebruik van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdscrediet. Bij vrouwen met een laag loon betekent de onderbreking ook vaker een periode van werkloosheid.

Als voltijds loontrekkende vrouwen *na een loopbaanonderbreking/tijdscrediet* terugkeren naar de arbeidsmarkt, gaan ze in 80% van de gevallen opnieuw voltijds aan de slag. De overige 20% gaat nadien deeltijds werken. *Na een periode van werkloosheid* gaat ook de meerderheid opnieuw voltijds werken, maar hier maakt toch 30% van de vrouwen de overstap van voltijds naar deeltijds werk. Deze overstap wordt bij vrouwen dus vaker gemaakt na een periode van werkloosheid dan na loopbaanonderbreking/tijdscrediet. De vraag of het om vrijwillig of onvrijwillig deeltijds werk gaat, blijft evenwel onbeantwoord. Deeltijds loontrekkende vrouwen die hun loopbaan onderbreken, blijven *na loopbaanonderbreking/tijdscrediet* bijna altijd deeltijds werken (88,5%). *Na een periode van werkloosheid* keren ze eveneens meestal terug naar een deeltijdse job (61,2%), maar de overstap naar een voltijdse job komt vaker voor (25,6%).

Het profiel van de mannen die onderbreken

De werkende mannen kenden in 2002 een onderbrekingsgraad van 5,1%. Zij onderbreken vaker de loopbaan op jongere leeftijd, als ze geen partner hebben en - in tegenstelling tot de vrouwen - als ze *geen* kinderen hebben. Alleenstaande mannen zonder kinderen hebben bijgevolg de

hoogste onderbrekingsgraad (8,7%). De mannen met kinderen die hun loopbaan wel onderbreken, onderbreken vaker als hun kinderen nog klein zijn. Mannen hebben echter geen onderbrekingspiek als hun kind jonger is dan één jaar. De verschillen in onderbrekingsgraad naar gemiddeld dagloon zijn sterk uitgesproken bij mannen: 14,7% van de mannen met een laag loon onderbreekt de loopbaan ten opzichte van 3,1% bij de mannen met een hoog loon.

Bij mannen nemen de onderbrekingen via loopbaanonderbreking/tijdskrediet 1,7% in. Het gewicht van de onderbrekingen door werkloosheid ligt op 35,7% en in 61,2% van de onderbrekingen gaat het om een andere inactiviteit. Bij jonge mannen en alleenstaande mannen zonder kinderen die onderbreken gaat het veel vaker om periodes van werkloosheid. Enkel mannen met een kind jonger dan een jaar maken iets vaker gebruik van het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet (5,5%), maar in vergelijking met de vrouwen blijft het nog steeds een zeer beperkte groep.

Voltijds loontrekkende mannen die hun loopbaan onderbreken *via het systeem van loopbaanonderbreking/tijdskrediet*, blijven na de onderbreking meestal voltijds aan de slag. Als ze dat niet doen, starten ze veelal een zelfstandige activiteit. Ook na een *periode van werkloosheid* gaan ze meestal opnieuw als voltijds loontrekkende aan de slag. Als ze niet opnieuw voltijds gaan werken, gaat de meerderheid als uitzendkracht aan de slag (13,4%). Van de kleine groep deeltijds loontrekkende mannen gaat *na een loopbaanonderbreking/tijdskrediet* 28% voltijds aan de slag, *na een periode van werkloosheid* komt de overstap naar voltijds – zo ook bij vrouwen - vaker voor (41,8%).

Uit de analyse blijkt dat vrouwen vaker hun loopbaan onderbreken en dat ze nadien ook vaker deeltijds gaan werken. Er zijn meerdere aanwijzingen dat deze loopbaankeuzes ingegeven zijn door veranderingen in het gezinsleven. Deze conclusie doet denken aan het klassieke kostwinnermodel, maar met een andere invulling. Vrouwen kiezen weliswaar voor een carrière, maar ze onderbreken die carrière vaker om de zorgtaken voor het gezin op zich te nemen.

Bibliografie

Geurts, K. (2006). *De arbeidsmarktpositie van alleenstaande ouders – Nieuwe bevindingen uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming*. Eindrapport van het Steunpunt WAV.

Herremans, W. (2006). *De arbeidsmarkt voorbij. Een analyse van uittredepatronen bij vijftigplussers*. Eindrapport van het Steunpunt WAV.

RSZ (2000). *Loontrekkende tewerkstelling (RSZ) voor het vierde kwartaal 2000*.